

CENTRE CATALA

BUTLLETI MENSUAL D'INFORMACIÓ PER ALS SOCIS

ANY II NOVEMBRE 1953 CARACAS: PINTO A GOBERNADOR, 143-A. — Telèfon 94.320. No. 18

EL SECRET DELS JOCS FLORALS

A finals del segle XII, s'estengué pel Llenguadoc l'heretgia albigesa, que sota el nom d'heretgia càtara floreixia en la regió de Tolosa i del Mont-Segur, última dipositiària de les ensenyances de Manés i de tradicions derivades de la doctrina optimista de Zoroastre, sincretitzades en un cristianisme senzill i rialler. Per a combatre aquesta heretgia fou predicada una gran croada, de la qual fou cabdill el terrible Simó de Montfort, i francesos la major part dels croats. Pere I, anomenat "el Catòlic", perquè va anar a Roma a fer-se coronar pel Papa i se li va declarar feudatari, va procurar per tots els mitjans diplomàtics deturar la croada, que anava contra vassalls seus. En veure que tots els seus esforços foren inútils, va acudir a les armes en ajut del comte de Tolosa Ramon VIè., i dels de Foix i de Comenges, que li juraren fidelitat, esdevenint així sobirà de tot el Migdia de França. Davant del castell de Muret tingué lloc la batalla que havia de produir la ruïna de la nacionalitat occitana, amb la desfeta i la mort del rei català (1213).

Foren inútils tots els esforços que després es van fer per mantenir la nostra influència en aquelles terres de parla catalana. La casa de França, ara per conquesta, ara per enllaços matrimonials, va anar-se'n apoderant, i Jaume I "el Conqueridor", va segellar-ne la pèrdua amb el tractat de Corbell (1258). En virtut d'aquest tractat injust "el Conqueridor" va cedir a Sant Lluís de França tots els drets que tenia sobre els països de l'altra banda dels Pirineus, exceptuant Montpeller.

Els provençals foren terriblement castigats amb una repressió de les més sagnants i cruels. I fou al cap d'un temps, l'any 1323, que nobles tolosencs que es reunien sovint secretament, tingueren la pensada de fer públics els seus entusiasmes per una cultura que moria asfixiada per una pressió estrangera que els era odiosa; volien mantenir la llengua d'oc en sa primitiva puresa, oposar una barrera més o menys legal a les influències dominadores de la llengua d'oïl o francesa, que la corrompien, i dotar a sos compatriotes d'un codi literari i poètic. Per a assolir aquest objecte i prenent el títol de Mestres en Gai Saber, set d'ells feren una crida als poetes, oradors, gramàtics i altres devots de la llengua d'oc, tot invitant-los a un concurs anyal en què el poeta de més mèrit rebria com a premi una flor d'or. El concurs fou nomenat Jocs Florals. I amb la presència de la noblesa del país va celebrar-se, el diumenge 3 de maig del 1324, la primera Festa dels Jocs Florals, a l'ombra dels jardins "meravellosos i bells" que hi havia prop de la ciutat de Tolosa. Ben prompte les terres que parlaven la llengua d'oc veie-

ren en els Jocs Florals un mitjà per a mantenir llur Verb, donada l'opressió que exercien els seus vencedors. Tot seguit el municipi de Tolosa patrocinà la nova institució i la saba de llibertat que l'enriquia va fer que s'arrelés amb tanta força que encara avui es conserva i manté.

El penúltim rei de la dinastia catalana, Joan I, fou molt donat als plaers de les arts i dels esports, de tal manera que la seva afecció al refinament cortesà, al luxe i a la sumptuositat, va fer de la seva cort la més fastuosa d'Europa. La música, la dansa, les festes de poesia, les caceres, els jocs, hi era l'ocupació acostumada. Entès en l'art musical, compositor ell mateix, Joan I aplegava al seu volt joglars catalans i estrangers; amant de la poesia envià, l'any 1393, una slemne ambaixada a Tolosa per tal de fundar a Barcelona un consistori dels Jocs Florals a semblança del tolosà.

Catalunya, doncs, passà de les contínues guerres a les contínues festes, també en detriment de la cosa pública i de les finances de l'Estat. Les afeccions literàries i artístiques de Joan I, li feren oblidar el govern dels seus Estats, i es perderen els ducats d'Atenes i Neopàtria, que foren una Grècia catalana durant un segle i mig.

I aquests Jocs Florals, transplantats a Catalunya per un rei indolent, malversador del patrimoni reial i mort en una cacera, van declinar amb la decadència de la nació catalana, ja iniciada en aquest mateix rei.

Els erudits catalans del segle XIX van veure una analogia entre la seva situació i la dels provençals del segle XIV. La llengua catalana estava corrompuda sota el domini de la llengua castellana, com en aquells temps la provençal sota el domini de la francesa. Saber veure la similitud de les circumstàncies que originaren els Jocs Florals a Tolosa del Llenguadoc i no precisament amb les que determinaren la seva transplantació a Barcelona per un rei que si fou anomenat "L'Amador de la Gentilesa", també ha passat a la història amb el sobrenom de "El Descura" o "El Caçador". Si d'aquests prengueren l'escenografia i en

proclamaren la restauració, l'esperit i la finalitat eren ben lluny d'un passatemp literari inofensiu, com plaia a Joan I.

I aquesta Restauració dels Jocs, amb una intenció ben clara d'ajudar a salvar una cultura i una nació oprimides, amb aquest esperit de llibertat latent sempre, ha perdurat fins avui, malgrat tots els obstacles i impediments, de tal manera que quan no ha estat físicament possible de celebrar-los a Catalunya, han fet i encara fan acte de presència a l'exili.

I ens preguntem ara: quin és el secret que fa que una mateixa institució dels Jocs Florals duri i perduri unes voltes, i altres pugui desaparèixer sense resistència?

Creiem que no és pas gens difícil desxifrar aquest enigma.

Quan els Jocs no són tals jocs, sinó quelcom més important, que responen a un interès col·lectiu i corresponen a una passió abrandada per nobles ideals, llavors són perdurables. Així els Jocs Florals de Tolosa del Llenguadoc.

Quans els Jocs són precisament això: un joc, un passatemp intrascendent que no respon a cap més altra finalitat que distreure's tot vanagloriant la destresa d'uns concursants, aquests Jocs no tenen la vitalitat, el nervi, l'heroisme de superar les desgràcies i vèncer els contratemps. Així els Jocs Florals transplantats a Catalunya, a imitació forana, per un rei feble i frívol.

Podríem dir que quan els jocs han estat massa jocs, sense la justificació pregona que els anima i vivifica, que els dona tremp i força, han decaïgut i caigut en descrèdit i fins han estat objecte de riota. Quan han estat motivats per una causa justa i progressista, han tingut més solemnitat, han pres més volada i han meregut més respecte. Quan dintre la restauració es promou una reivindicació i renovació, quan dintre l'evocació d'un gloriós passat bull la preocupació per un futur millor, quan dintre la comparsaria d'època es porta un esperit modern, quan dintre l'ambient feudal s'anhelen ànsies de llibertat, quan dintre les notes de la marxa del rei Joan I ressona la lletra de Els Segadors, i quan dintre el seu lema de Fe, Pàtria i Amor es reafirma una fe viva, una pàtria digna i un amor generós, llavors com més se'ls vol apagar, més s'inflamen i resplendixen; quan més se'ls vol matar, més es vigoritzen i s'eternitzen; no es donen mai per vençuts i saben lluitar per la seva continuïtat i supervivència. Així els Jocs Florals restaurats pels homes de la nostra Renaixença, que el diumenge 13 de novembre es celebren al Teatre Municipal de Caracas, en aquest any XCV de la seva esforçada resauració i any XIII del seu exili forçós.